

Prostorové vzorce volebního chování v Česku od zavedení volebního práva po současnost - hledání řádu

Tomáš Kostecký

Konference ČSS, Praha, 2.2. 2017

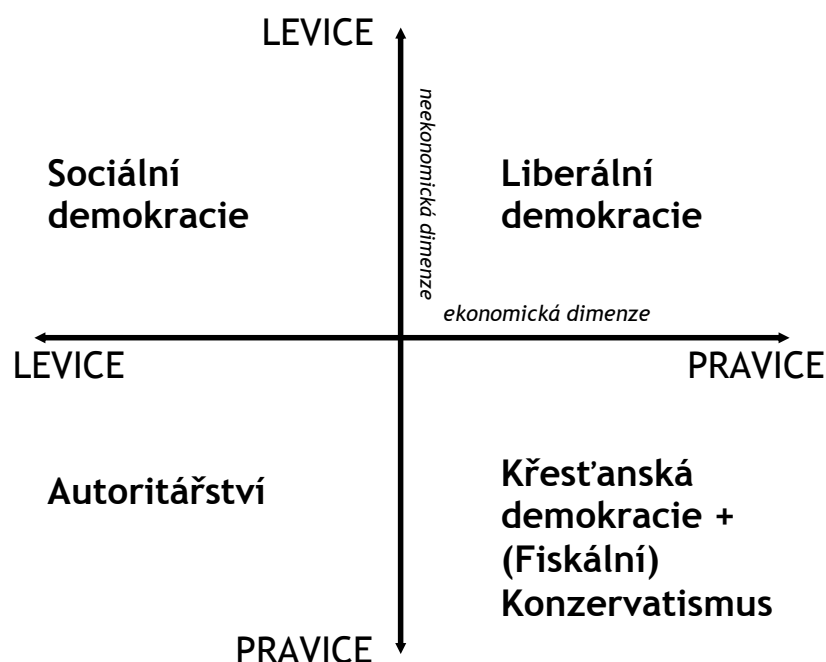
Úvod

- Analýzy volebních výsledků ukazují, že volební chování se odlišuje v prostoru
- V dlouhodobých demokraciích bývají prostorové vzorce volebního chování dosti stabilní
- Spjatost voličů s politickými stranami (*party alignment*) významně napomáhá prostorové stabilitě volebního chování

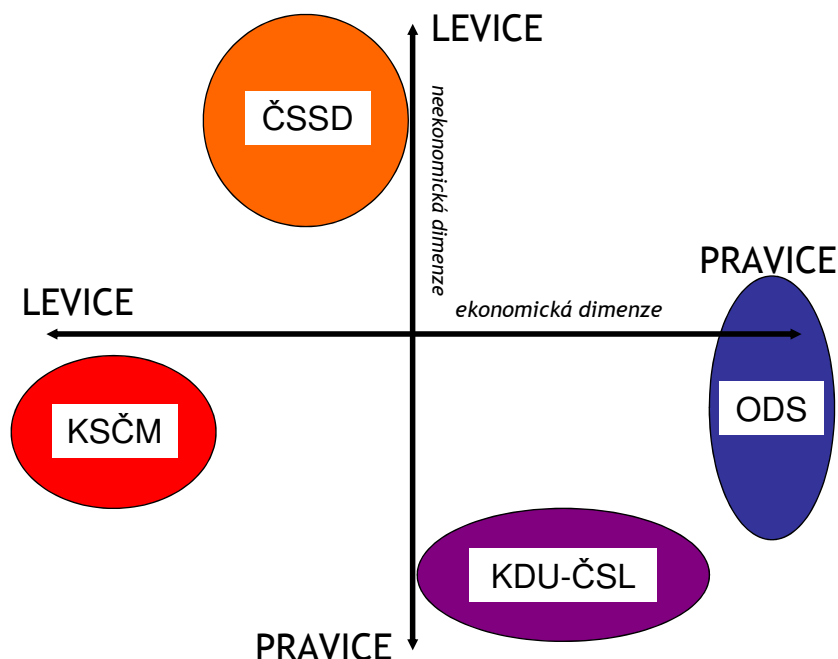
Proč se volební chování odlišuje v prostoru?

- 1) Odráží prostorové vzorce ekonomických, sociálních, demografických a dalších nerovností
- 2) Odráží prostorové definované kulturní odlišnosti (hodnoty, tradice...)
- 3) Odráží prostorové vzorce na straně „politické nabídky“ (strany, kandidáti, volební kampaň...)

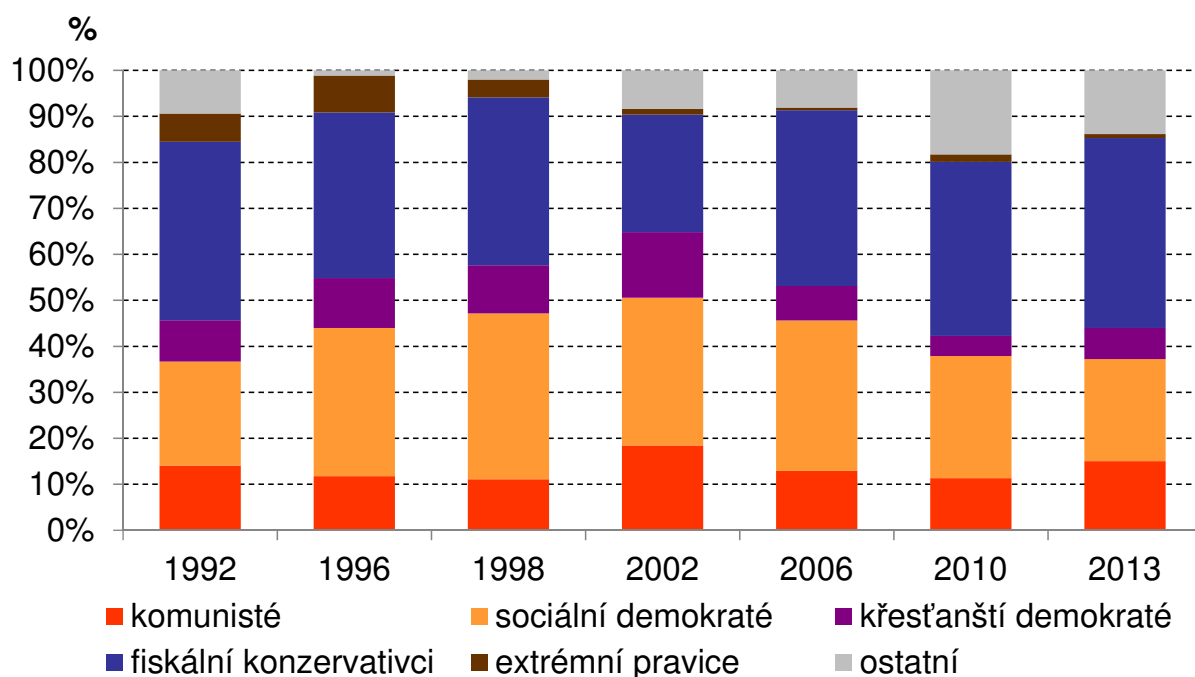
Česká politická krajina

Pozice vybraných stran

Hlasy pro „stranické rodiny“ (1992-2013)

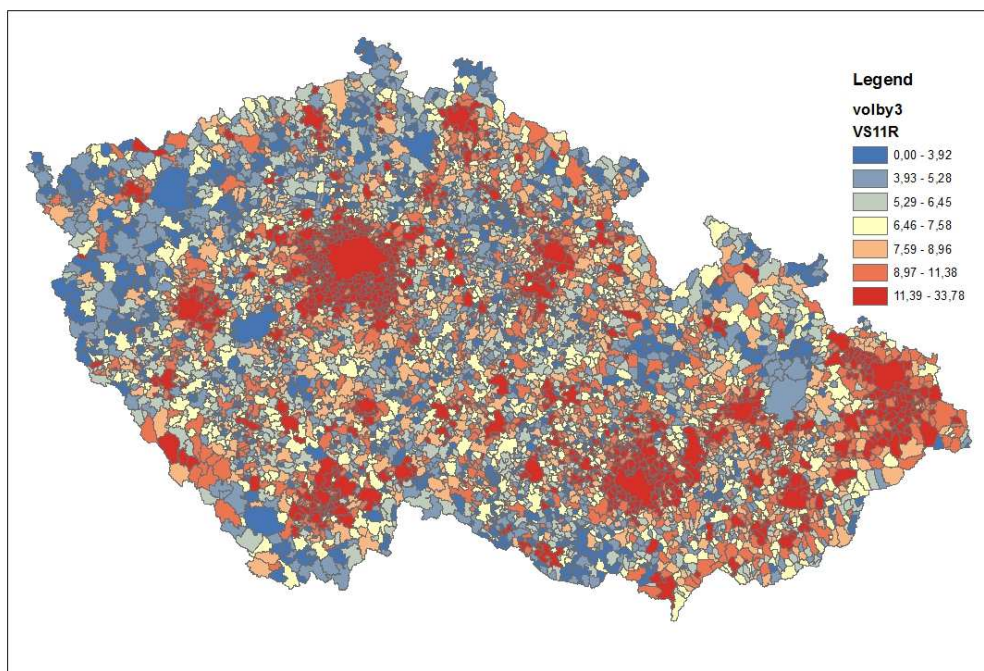

1. Prostorové vzorce volebního chování jako odraz prostorových nerovnoměrností ve složení populace?

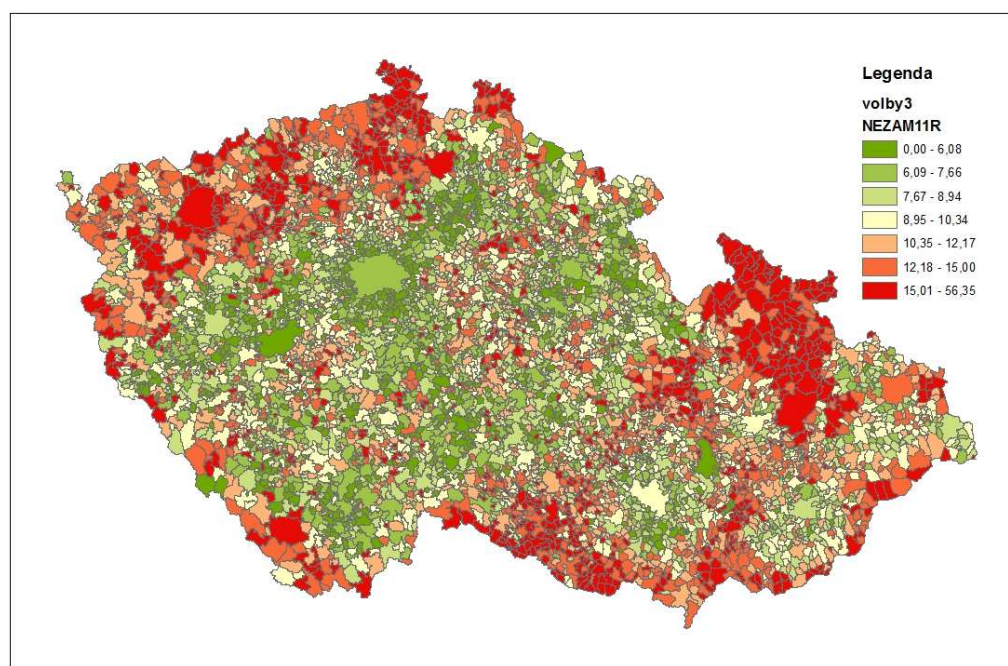
7

Indikátory prostorové diferenciacce

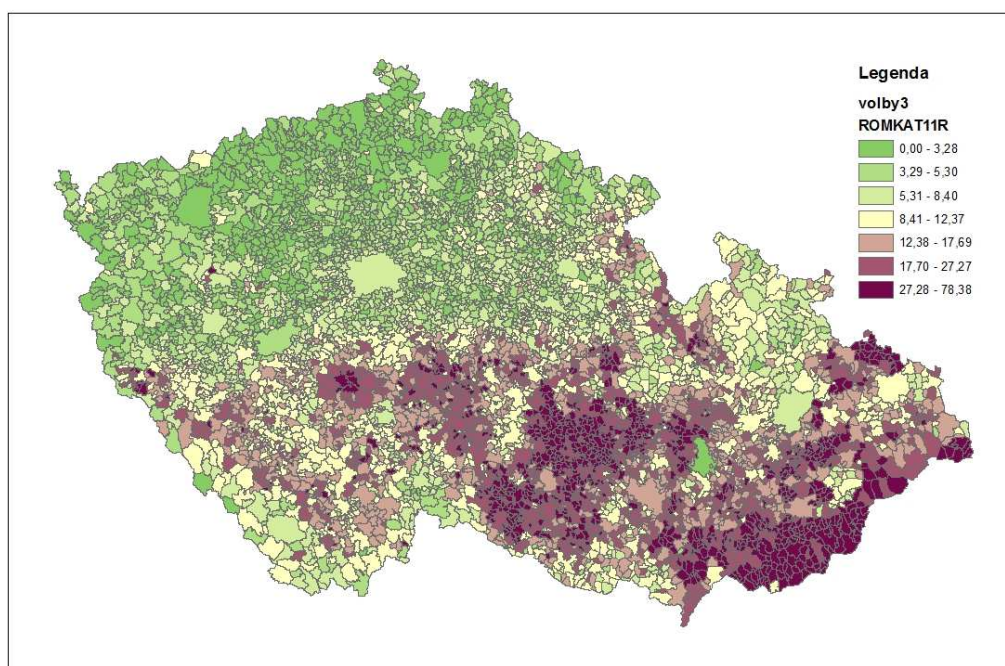
- Ekonomická dimenze
 - Vzdělání (podíl středoškoláků/vysokoškoláků)
 - Bohatství/chudoba (příjmy, nezaměstnanost)
 - Sociální třídy
- Kulturní dimenze
 - Religiozita (hodnotové orientace)

9

1
0

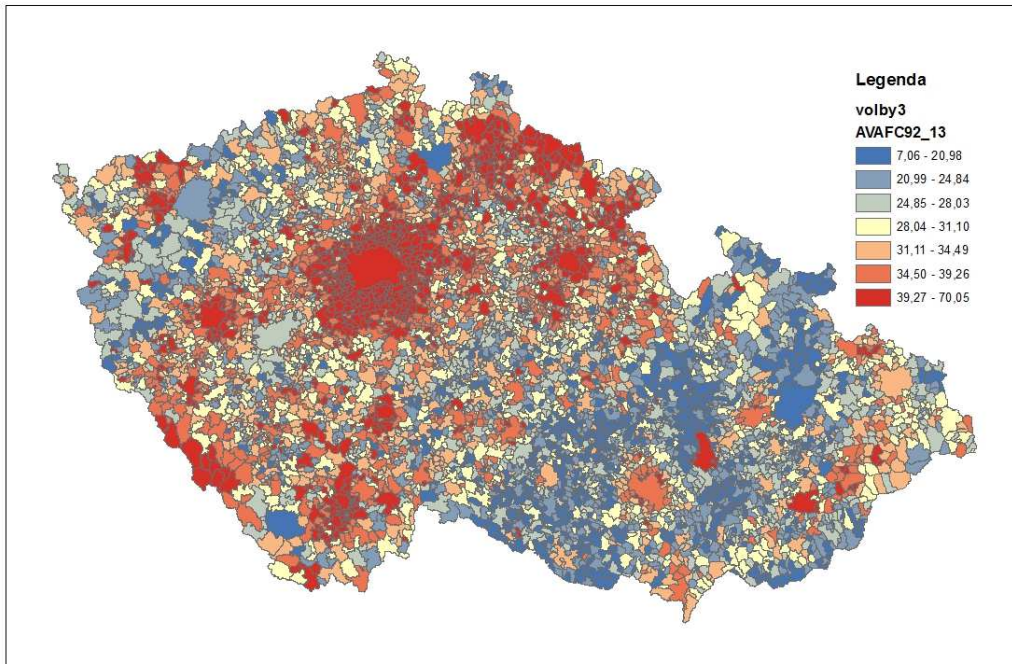
11

Prostorové změny - základní trendy **SOU** Institute of Sociology CAS

- Ekonomická dimenze
 - Vzdělání: metropole v. periferie, stálé zvětšování rozdílů
 - Nezaměstnanost: regionální rozdíly, zprvu rychlé zvětšení rozdílů, později „oscilace kolem rovnovážného stavu“
- Kulturní dimenze
 - Religiozita: makroregionální rozdíly, málo známek prostorové homogenizace, rozdíly hodnot přetrvávají i proces sekularizace („protestantská etika bez protestantů“)

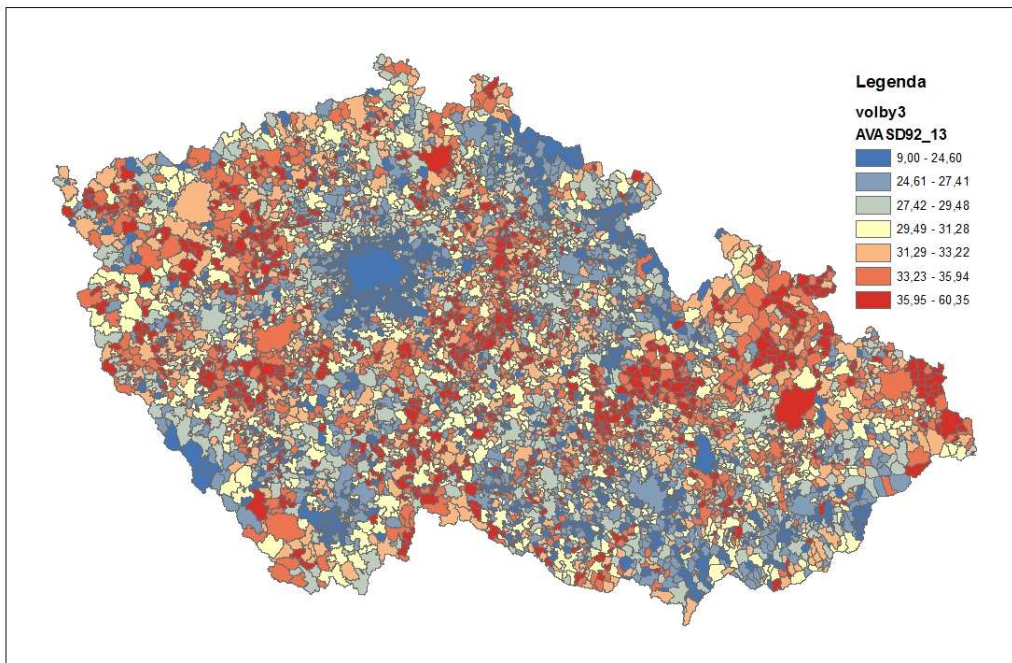
12

Fiskální konzervativci 1992-2013

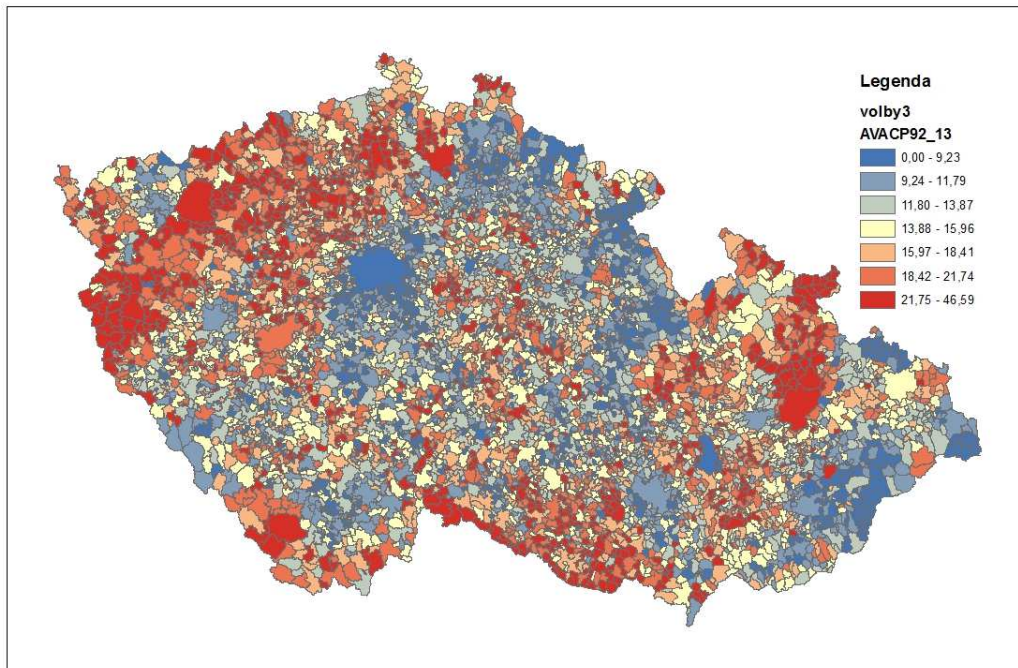
13

Sociální demokraté 1992-2013

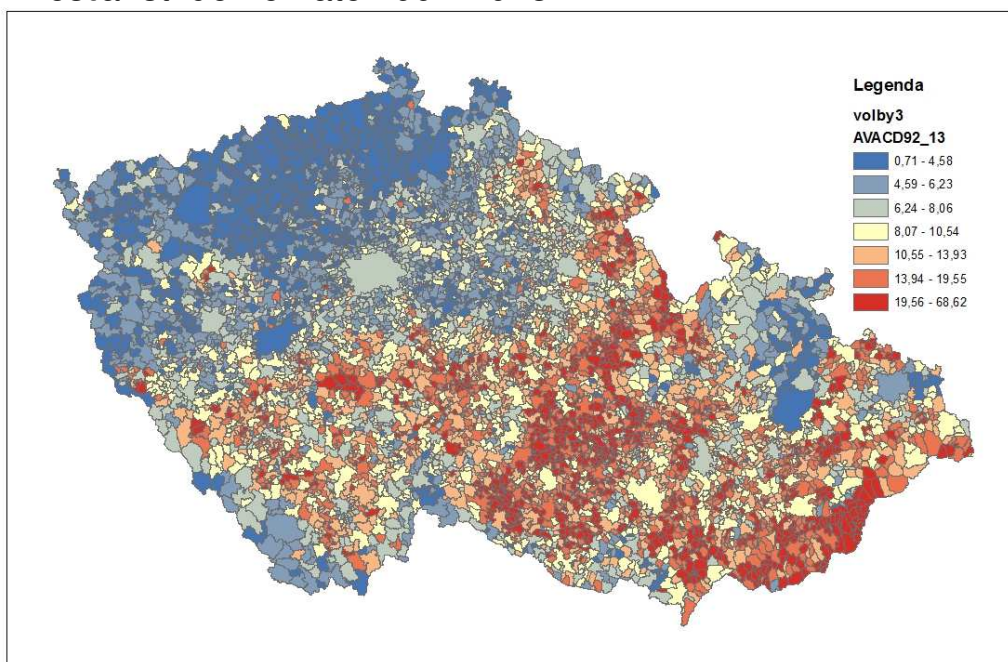
14

Komunisté 1992-2013

15

Křesťanští demokraté 1992-2013

16

- Vztah mezi sociálně-ekonomickými prostorovými vzorci a volebním chováním je
 - celkově slabší, ale postupně se posiluje
 - větší volatilita v čase
- Vztah mezi prostorovými vzorci religiozity a volebním chováním je
 - celkově silnější
 - značně stabilní v čase

17

Vliv socio-ekonomických faktorů posiluje

LEVICE (SOCDEM+KOM)	nestandardizované regresní koeficienty		
nezávislé proměnné	1992	1998	2010
<i>konstanta</i>	,163	,388	,578
samostatní	-,618	-,607	-1,258
vysoce kvalifikovaní zaměstnanci	,113	-,087	-,642
méně kvalifikovaní zaměstnanci	,035	,232	-,071
nezaměstnaní	,959	,966	,653
R²	0,02	0,21	0,36

FISKÁLNĚ KONZERVATIVNÍ	nestandardizované regresní koeficienty		
nezávislé proměnné	1992	1998	2010
<i>konstanta</i>	,223	,109	,117
samostatní	2,242	1,194	1,382
vysoce kvalifikovaní zaměstnanci	,663	,695	,733
méně kvalifikovaní zaměstnanci	-,114	,003	-,099
nezaměstnaní	-,229	-,378	-,543
R²	0,21	0,37	0,46

18

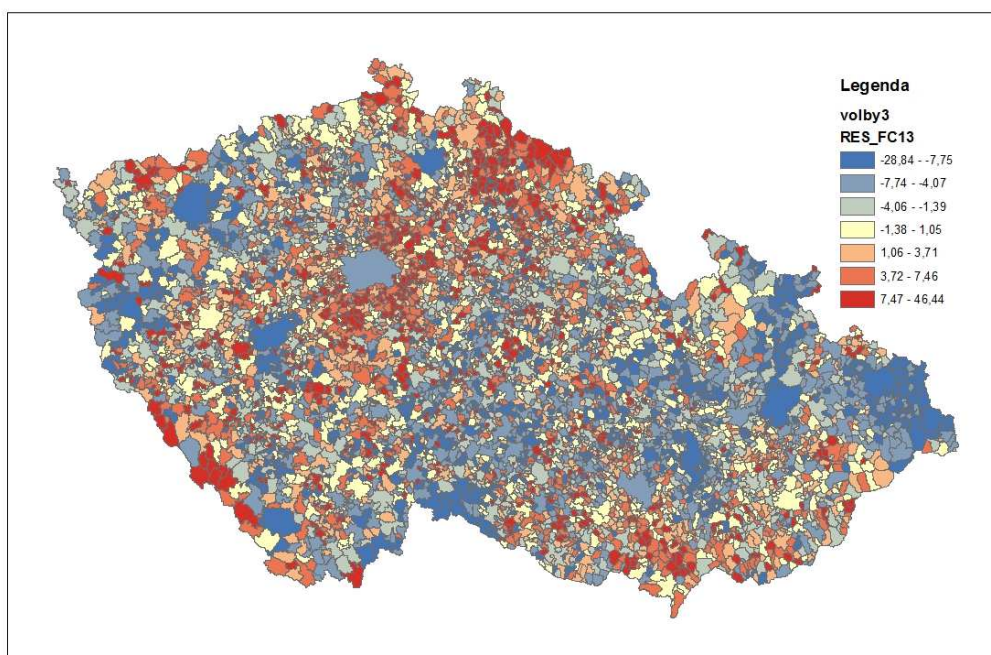
2. Vysvětlí prostorová variabilita charakteristik populace všechno?

19

Struktura populace nevysvětlí vše

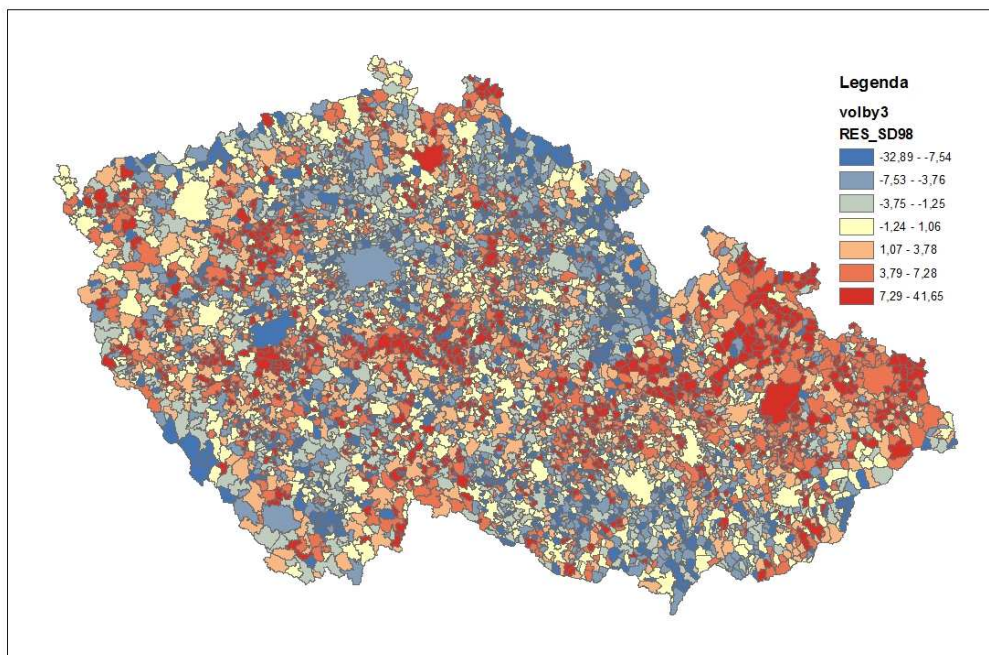

Analýza reziduí – fiskální konzervativci

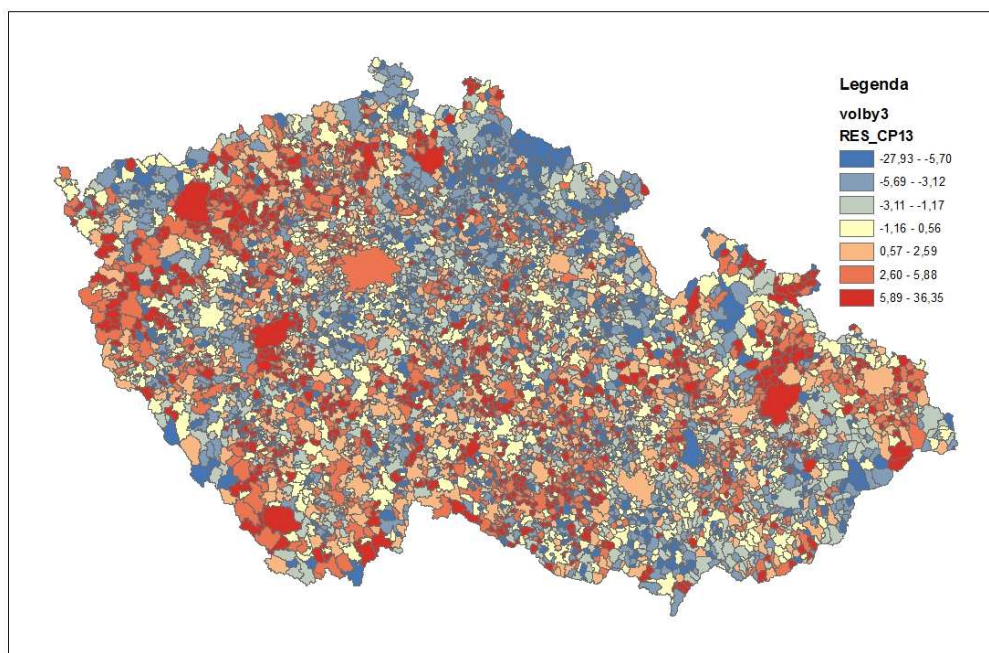
20

Analýza reziduí – sociální demokraté

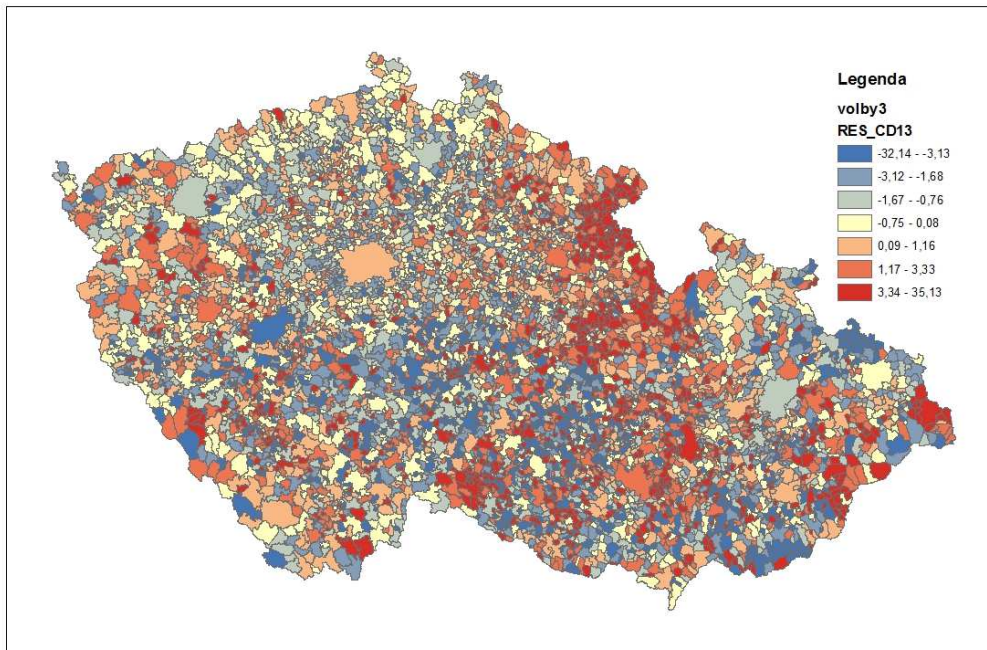
21

Analýza reziduí – komunisté

22

Analýza reziduí – křesťanští demokraté

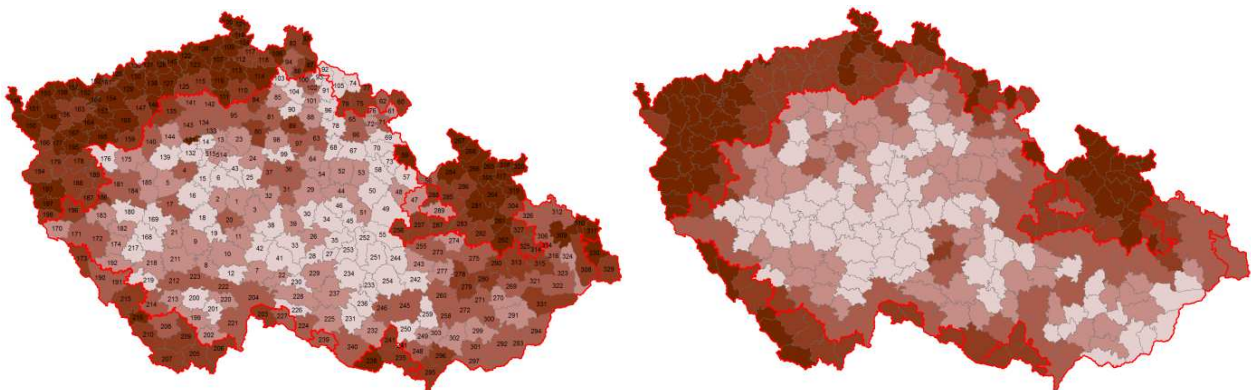

23

Dlouhodobé působení historických faktorů na volební chování

Neúčast v prezidentských volbách 2013

Procento německé populace 1930

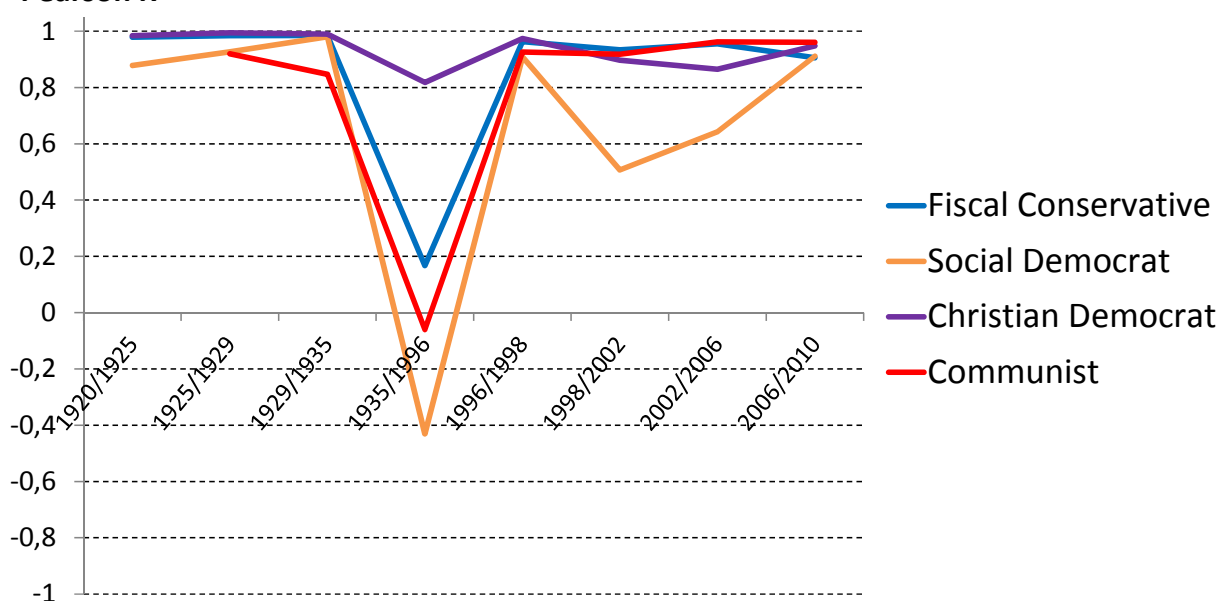
Dlouhodobé působení historických faktorů na volební chování

	Rok konání polistopadových voleb				
	1992	1996	1998	2002	2006
ODS x ČSND 1929	,51	,51	,54	,51	,51
ČSSD x ČSDSD 1935	,50	,19	,20	,15	-,01
KSČM x KSCČ 1935	,41	,19	,12	,10	-,03
KDU-ČSL x ČSL 1935	,86	,81	,78	,70	,82
SPR-RSČ x NOF 1935	,19	-,01	-,13		

Pearsonův korelační koeficient, N = 326

Dlouhodobé působení historických faktorů na volební chování

Pearson R

- Prostorové vzorce volebního chování jsou podmíněny jak:
 - prostorovými vzorci socio-ekonomických struktur, tak
 - prostorovými vzorci religiozity (hodnotových orientací, kultury)
- „Kulturní charakteristiky“ území jsou:
 - neobyčejně stabilní
 - mají spíše makroregionální charakter
 - některé z nich reflektují historické události/procesy
- Socioekonomické charakteristiky území jsou:
 - proměnlivější v čase
 - mají spíše mikro- či mezoregionální charakter

- Nejvýznamnější procesy ovlivňující změny prostorových vzorců socio-ekonomických struktur a vzorců politického chování po roce 1989:
 - makropoloha (znovuobnovení západovýchodního gradientu)
 - metropolizace v. periferiálizace
 - suburbanizace

 - kulturní odlišnosti jako „brzda změn“

Děkuji za pozornost

tomas.kostelecky@soc.cas.cz

